

بررسی عملکرد ۳ ساله بورس کشاورزی

سایه ذرت

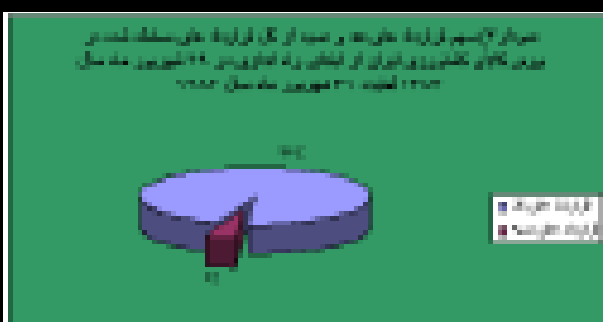
بررسی بورس کشاورزی

پژمان ساعت ساز

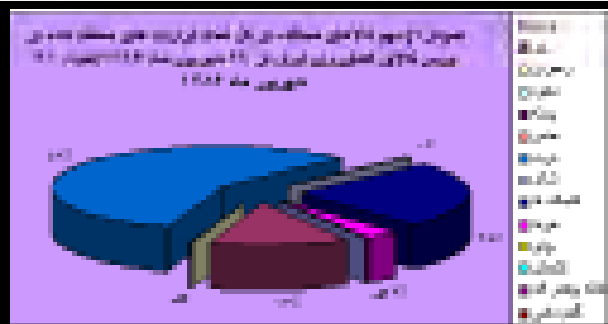
از آنجائی که بورسهای کالا بعنوان نهادهای سازمان یافته‌ای جهت دادوستد قانونمند، گسترش ابزارهای مشتقه معاملاتی و استاندارد کالاها هستند، لذا نتایج عملکرد آنها می‌تواند تأثیرات بسیار مثبتی در مناسبات تولید، توزیع و حتی رفاه اقتصادی کشورها داشته باشد، بنابراین می‌توان عنوان کرد که راه‌اندازی این بازارها تا حد زیادی در راستای سازماندهی بازار کالائی در کشورها صورت می‌گیرد.

با توجه به اینکه ایران در زمره کشورهای با است که بخش سنتی بازار به دلیل ناکارائی نه تنها جوابگوی نیازهای امروزه آن نیست بلکه در بسیاری از حالات موجب مشکلات عدیده‌ای برای تولید کنندگان، مصرف کنندگان و حتی تجار محصولات مختلف شده است. بنابراین راه‌اندازی بورس کالا در ایران در کنار پیوستن به WTO از زوایای دیگر نیز قابل بررسی است.

بورس کالا در واقع بازاری است که در آن تعداد زیادی از خریداران و فروشندگان قراردادهای مبتنی بر کالا را در چارچوب قوانین و فرآیند تعریف شده توسط بورس مورد داد و ستد قرار می‌دهند. در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه بورس‌ها بعنوان مکانی برای داد و ستد قراردادهای آتی با روشهای متعددی و به منظور توسعه تجارت در بخشهای کالائی فعالیت می‌کنند.

نمودار (۲) سهم کالاهای مختلف از کل تعداد قراردادهای معامله شده در مدت

نمودار (۱) سهم کالاهای مختلف از کل تعداد قراردادهای معامله شده در مدت فعالیت

بوده است. در بین گروه های کالایی مورد معامله گروه ذرت دانه ای با حجم معاملاتی در حدود ۴۵۳/۷ هزار تن، سهمی در حدود ۵۷/۴ از کل

حجم معاملات را به خود اختصاص داده و در رتبه اول جای گرفته است. پس از ذرت دانه ای گروه کنجاله ها با حجم معاملاتی در حدود ۱۹۹/۲ هزار تن، سهمی در حدود ۲۵/۲ درصد از کل حجم معاملات را از آن خود کرد و در رتبه دوم نشست. همچنین حجم معاملاتی گروه جو دامی بر اساس بررسی های به عمل آمده در ۱۰۴/۹ هزار تن بوده که بدین ترتیب با سهمی

درصد از کل ارزش معاملات را به خود اختصاص داده است. محصول خرما با ارزش معاملاتی در حدود ۳۲ میلیارد ریال در رتبه چهارم نشست و در حدود ۱/۹۶ درصد از کل ارزش معاملات را به خود اختصاص داده است و محصولات شکر و برنج به ترتیب با ارزش معاملاتی در حدود ۱۵/۲۵ میلیارد ریال و ۱۰/۴۶ میلیارد ریال رتبه های پنجم و ششم را از نظر ارزش معاملاتی طی دوره مورد بررسی به خود اختصاص داده و هر کدام سهمی در حدود ۰/۹۳ و ۰/۶۴ درصد از کل ارزش معاملاتی را به خود اختصاص داده اند. در ضمن گروه های کالایی کشمش، چای و نخود با ارزش معاملاتی به ترتیب در حدود ۴/۴۷ میلیارد ریال، ۱/۸۶ میلیارد ریال و ۱/۸ میلیارد ریال، در مجموع در حدود نیم درصد از کل ارزش معاملات بورس کالای کشاورزی را از ابتدای راه اندازی بورس در ۳۱ شهریور سال ۱۳۸۳ لغایت ۳۱ شهریور ماه ۱۳۸۶ را از آن خود کردند.

نقد فروشی در بورس کشاورزی

همچنین حجم کل معاملات بورس کالای کشاورزی از ابتدای راه اندازی بورس تا ۳۱ شهریور ۱۳۸۶ معادل ۷۸۹/۹ هزار تن بوده است که سهم معاملات نقدی و نسیه از حجم کل معاملات به ترتیب در حدود ۹۵/۶ و ۴/۴

با وجود اینکه در حال حاضر ابزارهای مشتقه کالائی در کشورهای دنیا هم در شکل و هم در نحوه کاربردشان پیچیده تر از گذشته شده اند، ولیکن نباید این نکته با اهمیت را از ذهن به دور داشت که بورسهای کالایی ایفاء کننده نقش مهمی در سازماندهی بازار و گردش مالی هست که منافع آن نصیب تولید کنندگان، صنایع تبدیلی، تجار و مصرف کنندگان در هر دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه گشته است.

تأسیس بورسهای کالائی بعنوان یک نقطه عطف در اقتصاد کشور، با تمرکز خریداران و فروشندگان در یک محل "هزینه معاملات" را کاهش می دهد. همچنین از کارکردهای دیگر بورس می توان به فرآیند "کشف قیمت" اشاره کرد به بیان دیگر کشف سطح قیمتی که نشان دهنده شرایط بازار رقابتی است. "شفافیت قیمت" یکی دیگر از کارکردهای بورسهای کالائی به شمار می آید به عبارت دیگر تمامی فعالان بازار توانائی دسترسی یکسان به سطوح قیمت تعیین شده را دارا هستند. علاوه بر کارکردهای ذکر شده، در بورسهای کالائی که قراردادهای سلف، آتی، پیمان آتی و اختیار معامله مورد دادوستد واقع می شوند، "انتقال ریسک" یا به عبارت دیگر مدیریت ریسک چهارمین مزیت بورسها محسوب می شود.

در این گزارش سعی شده است با توجه به محدودیتهای بسیاری که برای بورس کالای کشاورزی در سالهای گذشته در کشور وجود داشته و با وجود عدم حمایتهای لازم توسط وزارت جهاد کشاورزی از بورس کالای کشاورزی عملکرد بورس کالای کشاورزی را در ۳ ساله از زمان راه اندازی مورد بررسی قرار دهیم

۱۶۳ میلیارد تومان معامله

بررسی عملکرد بورس کالای کشاورزی نشان می دهد که ارزش کل معاملات بورس کالای کشاورزی ایران از ابتدای راه اندازی آن در ۲۹ شهریور سال ۱۳۸۳ لغایت ۳۱ شهریور ماه سال ۱۳۸۶ در حدود ۱۶۳۵/۱ میلیارد ریال بوده است به طوریکه سهم معاملات نقدی و نسیه از کل ارزش معاملات طی این مدت به ترتیب در حدود ۹۵/۹۹ و ۴/۰۱ درصد بوده است. در بین گروه های کالایی مورد معامله، گروه ذرت دانه ای با ارزش معاملاتی در حدود ۸۳۰/۸ میلیارد ریال، ۵۰/۸ درصد از کل ارزش معاملات را در دوره مورد بررسی به خود اختصاص داده و در رتبه اول قرار گرفته است. همچنین گروه کنجاله ها با ارزش معاملاتی در حدود ۵۶۳ میلیارد ریال در رتبه دوم قرار گرفته و سهمی در حدود ۳۴/۴۳ درصد از کل ارزش معاملات را دوره مورد بررسی به خود اختصاص داده است. همچنین ارزش معاملاتی گروه جو دامی در حدود ۱۷۱/۷ میلیارد ریال بوده که بدین ترتیب از نظر ارزش معاملاتی پس از ذرت و کنجاله ها در مقام سوم قرار گرفته و سهمی در حدود ۱۰/۵

جدول ۱) گزارش عملکرد بورس کالای کشاورزی ایران از ۲۹ شهریور ۱۳۸۳ لغایت ۳۱ شهریور ماه ۱۳۸۶

نام کالا	نوع قرارداد	حجم معاملات (تن)	ارزش معاملات (هزار ریال)	تعداد قراردادهای معامله شده	سهم از کل تعداد قراردادهای تسویه شده
برنج	نقد	۱۰۲۰	۱۰۰۹۹۱۹۰	۲۰۴	۰/۱۳
	نسیه	۳۰	۳۶۹۰۰۰	۶	۰/۰۰۳
	کل	۱۰۵۰	۱۰۴۶۸۱۹۰	۲۱۰	۰/۱۳
جو	نقد	۱۰۰۷۴۰	۱۶۵۱۵۶۹۷۰	۲۰۱۴۸	۱۲/۷
	نسیه	۴۱۴۰	۶۵۷۳۳۵۰	۸۲۸	۰/۵۲
	کل	۱۰۴۸۸۰	۱۷۱۷۳۰۳۲۰	۲۰۹۷۶	۱۳/۲۸
زعفران	نقد	۰/۰۹۵	۲۷۲۲۲۵	۱۹	۰/۰۱۲
	نقد	۴۹۰	۱۸۰۵۱۰۰	۹۸	۰/۰۶
پسته	نقد	۱۱	۳۴۱۲۵۰	۱۱	۰/۰۰۶
	نقد	۸۵	۵۲۰۶۰۰	۱۷	۰/۰۱۰
ذرت	نقد	۴۲۷۲۲۰	۷۸۲۷۴۳۰۷۰	۸۵۴۴۴	۵۴/۱
	نسیه	۲۶۵۳۰	۴۸۰۶۹۴۷۵	۵۳۰۶	۳/۳۶
شکر	کل	۴۵۳۷۵۰	۸۳۰۸۱۲۵۴۵	۹۰۷۵۰	۵۷/۴
	نقد	۳۷۳۰	۱۵۲۵۸۷۱۰	۷۴۶	۰/۴۷
کنجاله ها	نقد	۱۹۶۰۸۰	۵۵۳۱۲۴۴۱۵	۳۹۲۱۶	۲۴/۸
	نسیه	۳۰۹۵	۸۴۸۸۹۹۰	۶۱۹	۰/۳۹
	کل	۱۹۹۱۷۵	۵۶۳۰۴۶۴۲۲۵	۳۹۸۳۵	۲۵/۲
خرما	نقد	۲۴۵۰۵	۳۲۰۸۷۰۰۰	۴۹۰۱	۳/۱
	نقد	۵۰۰	۱۸۵۶۵۰۰	۱۰۰	۰/۰۶
کشمش	نقد	۳۳۵	۲۳۱۳۱۷۵	۶۷	۰/۰۴
	نسیه	۲۹۸	۲۱۵۶۸۷۵	۶۰	۰/۰۴
	کل	۶۳۳	۴۴۷۰۰۵۰	۱۲۷	۰/۰۸
تفاله چغندر قند	نقد	۱۰۰	۲۰۲۹۰۰	۲۰	۰/۰۱۲
	نقد	۱۰۷۰	۲۲۳۰۴۰۵	۲۱۴	۰/۱۳
گندم دامی	نقد	۷۵۵۸۸۶/۱	۱۵۶۹۴۴۴۵۳۰	۱۵۱۱۷۷	۹۵/۷
	نسیه	۳۴۰۹۳	۶۵۶۵۷۶۹۰	۶۸۱۹	۴/۳
	کل	۷۸۹۹۷۹/۱	۱۶۳۵۱۰۲۲۲۰	۱۵۷۹۹۶	۱۰۰

© مآخذ: گروه تحقیق و توسعه سازمان کارگزاران بورس کالای کشاورزی ایران

فعالیت بورس کالا، در حدود ۱۵۸ هزار قرارداد بوده است. همانطوری که در نمودار (۱) نشان داده شده است، گروه ذرت دانه ای با ۹۰ هزار قرارداد معامله شده در حدود ۵۷/۴ درصد از کل تعداد قراردادهای معامله شده را در این مدت به خود اختصاص داده است و در رتبه اول از لحاظ تعداد قرارداد معامله شده قرار دارد. در گروه ذرت ۹۴/۱ درصد قراردادهای معامله شده به صورت نقد و ۵/۹ درصد به صورت نسیه بوده است.

طی مدت مشابه گروه کنجاله ها با بیش از ۳۹ هزار قرارداد معامله شده در رتبه دوم قرار گرفته و در حدود ۲۵/۲ درصد از کل تعداد قراردادهای معامله شده در تالار بورس کالای کشاورزی را به خود اختصاص داده است. ۹۸/۴ درصد از قراردادهای معامله شده در این گروه بصورت نقد و تنها ۱/۶ درصد بصورت نسیه بوده است. (جدول شماره ۱)

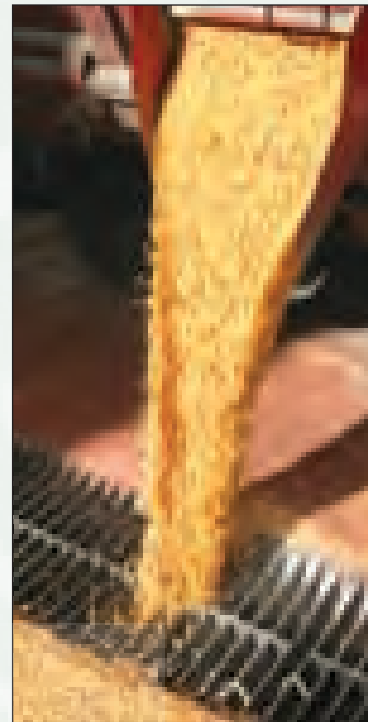
گروه جو دامی نیز در دوره مورد بررسی با بیش از ۲۰ هزار قرارداد معامله شده ۱۳/۲ درصد از کل تعداد قراردادهای معامله شده را به خود اختصاص داده و در رتبه سوم جای گرفته است.

معادل ۱۳/۳ درصد از کل حجم معاملات را به خود اختصاص داده و در جای سوم قرار گرفته است. همچنین حجم معاملاتی گروه خرما معادل ۲۴/۵ هزار تن بوده که سهمی در حدود ۳/۱ درصد از کل حجم معاملات محصولات مورد بررسی را به خود اختصاص داده و در مقام چهارم قرار گرفته است.

گروه های کالایی شکر، برنج، کشمش، چای، نخود، گندم دامی و سبوس گندم در مجموع با حجم معاملاتی در حدود ۷/۵ هزار تن کمتر از یک درصد از کل حجم معاملات را به خود اختصاص داده اند (جدول ۱)

۱۵۸ هزار قرارداد در ۳ سال

با توجه به بررسی های به عمل آمده در رابطه با ساختار بازار محصولات کشاورزی، محصولات عمده بورس کالای کشاورزی عبارتند از برنج، جو، زعفران، نخود، پسته، عدس، ذرت، شکر، کنجاله ها، خرما، چای، کشمش، تفاله چغندر قند، گندم دامی و سبوس گندم است. کل تعداد قراردادهای معامله شده در تالار بورس کالای کشاورزی ایران در مدت ۳ ساله

جدول ۲) مقایسه کل حجم و ارزش معاملات کالاهای عمده مورد معامله در بورس کالای کشاورزی در سال ۸۴ و ۸۵

حجم معاملات (تن)	سال ۱۳۸۵			سال ۱۳۸۴			
	کل	نقد	نسیه	کل	نقد	نسیه	
نرخ رشد کل							
-۶۷/۶۵	۱۱۵	۱۱۵	۰	۳۳۵	۳۰۵	۳۰	برنج
۸۰/۳۴	۳۹۰۲۵	۳۹۰۲۵	۰	۲۸۹۵۰	۲۴۸۲۰	۴۱۳۰	جو
-۱۰۰	۰	۰	۰	۰۰۵/۰	۰۰۵/۰	۰	زعفران
-۱۰۰	۰	۰	۰	۱۱۰	۱۱۰	۰	نخود
-۱۰۰	۰	۰	۰	۱۰	۱۰	۰	پسته
۰۰/۱۰۰	۷۵	۷۵	۰	۰	۰	۰	عدس
۷۴/۴	۱۴۹۸۰۰	۱۳۸۲۸۰	۱۱۵۲۰	۱۴۳۰۲۰	۱۲۸۴۹۰	۱۴۵۳۰	ذرت
۰۰/۱۰۰	۲۴۵	۲۴۵	۰	۰	۰	۰	شکر
۲۰/۹۴	۸۲۰۱۰	۷۹۳۰۵	۲۷۰۵	۴۲۳۳۰	۴۱۹۴۰	۲۹۰	کنجاله ها
۰۰/۱۰۰	۲۴۵۰۰	۲۴۵۰۰	۰	۵	۵	۰	خرما
۰۰/۱۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۰	۰	۰	۰	چای
۰۰/۱۰۰	۵/۲۹۷	۰	۵/۲۹۷	۰	۰	۰	کشمش
۱۴/۳۸	۵/۲۹۶۵۶۷	۲۸۲۰۴۵	۵/۱۴۵۲۲	۰۰۵/۲۱۴۶۹۰	۰۰۵/۱۹۵۷۱۰	۱۸۹۸۰	مجموع

ارزش معاملات (هزار ریال)	سال ۱۳۸۵			سال ۱۳۸۴			
	کل	نقد	نسیه	کل	نقد	نسیه	
نرخ رشد کل							
-۱۱/۶۱	۱۴۲۰۱۶۵	۱۴۲۰۱۶۵	۰	۳۶۵۱۸۰۰	۳۲۸۲۸۰۰	۳۶۹۰۰۰	برنج
۹۶/۴۲	۶۲۴۹۲۰۸۵	۶۲۴۹۲۰۸۵	۰	۴۳۷۱۲۶۰۰	۳۷۱۶۲۰۰۰	۶۵۵۰۶۰۰	جو
-۱۰۰	۰	۰	۰	۱۴۵۰۰	۱۴۵۰۰	۰	زعفران
-۱۰۰	۰	۰	۰	۳۸۶۱۰۰	۳۸۶۱۰۰	۰	نخود
-۱۰۰	۰	۰	۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۰	پسته
۰۰/۱۰۰	۴۵۹۶۰۰	۴۵۹۶۰۰	۰	۰	۰	۰	عدس
۷۵/۲۱	۲۷۲۷۵۰۴۳۰	۲۵۰۶۱۰۱۳۵	۲۲۱۴۰۲۹۵	۲۲۴۰۲۸۶۳۰	۱۹۹۲۹۰۷۸۰	۲۴۳۳۷۸۵۰	ذرت
۰۰/۱۰۰	۹۱۵۱۶۰	۹۱۵۱۶۰	۰	۰	۰	۰	شکر
۹۴/۹۹	۲۲۸۶۳۵۱۴۰	۲۲۱۰۲۹۴۹۵	۷۶۰۵۶۴۵	۱۱۴۳۵۴۵۷۰	۱۱۳۸۰۰۵۲۰	۵۵۴۰۵۰	کنجاله ها
۰۰/۱۰۰	۳۲۰۲۵۰۰۰	۳۲۰۲۵۰۰۰	۰	۶۲۰۰۰	۶۲۰۰۰	۰	خرما
۰۰/۱۰۰	۱۸۵۶۵۰۰	۱۸۵۶۵۰۰	۰	۰	۰	۰	چای
۰۰/۱۰۰	۲۱۵۶۸۷۵	۰	۲۱۵۶۸۷۵	۰	۰	۰	کشمش
۹۴/۵۵	۶۰۲۷۱۰۹۵۵	۵۷۰۸۰۸۱۴۰	۳۱۹۰۲۸۱۵	۳۸۶۵۱۰۲۰۰	۳۵۴۲۹۸۷۰۰	۳۲۲۱۱۵۰۰	مجموع

* مأخذ: گروه تحقیق و توسعه بورس کالای کشاورزی ایران

است (نمودار ۲).

همانطور که ذکر شد از کل تعداد قراردادهای نسیه مورد معامله در دوره مورد بررسی که در حدود ۶۸۱۹ قرارداد است، محصول ذرت

معامله شده در تالار بورس کالای کشاورزی ایران در دوره مورد بررسی معادل ۱۵۷۹۹۶ قرارداد بوده است که از این تعداد قراردادهای نقد با ۱۵۱۱۷۷ قرارداد در حدود ۹۵/۷ درصد از کل تعداد قراردادهای معامله شده را به خود اختصاص داده است. همچنین قراردادهای نسیه نیز با ۶۸۱۹ قرارداد معامله شده سهمی معادل ۴/۳ درصد از کل تعداد قراردادهای معامله شده را طی دوره مورد بررسی به خود اختصاص داده

محصول خرما با بیش از ۴/۹ هزار قرارداد معامله شده در حدود ۳/۱ درصد از کل تعداد قراردادهای معامله شده را به خود اختصاص داده و در ردیف چهارم جای گرفته است.

در ضمن ذرت دانه‌ای، کنجاله‌ها، جو دامی و خرما در مجموع حدود ۹۸/۹ درصد از کل تعداد قراردادهای معامله شده را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در خصوص تعداد قراردادهای سایر محصولات منتخب، باید گفت که هر کدام از محصولات در دوره مورد بررسی به جز از شکر، برنج و گندم دامی که به ترتیب سهمی در حدود ۰/۴۷، ۰/۱۳ و ۰/۱۳ درصد را به خود اختصاص داده سهمی کمتر از ۰/۱ درصد را به خود اختصاص داده‌اند (نمودار ۱).

در طول فعالیت ۳ ساله بورس کشاورزی انواع قراردادهای مورد معامله در تالار بورس کالای کشاورزی ایران قراردادهای نقد و نسیه بود. همانطور که گفته شد کل تعداد قراردادهای

جدول ۳ (مقایسه حجم معاملات کالاهای عمده مورد معامله در بورس کالای کشاورزی ایران در شش ماهه نخست سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۵، ۱۳۸۴)

حجم معاملات (تن)	شش ماهه نخست سال ۱۳۸۶				شش ماهه نخست سال ۱۳۸۵				شش ماهه نخست سال ۱۳۸۴		
	نرخ رشد کل	کل	نقد	نسیه	نرخ رشد کل	کل	نقد	نسیه	کل	نقد	نسیه
برنج	-۸۰	۲۰	۲۰	۰	-۴/۴۷	۱۰۰	۱۰۰	۰	۱۹۰	۱۶۰	۳۰
جو	-۳/۱۷	۱۷۴۴۵	۱۷۴۳۵	۱۰	۳/۵۴۱	۲۱۱۰۰	۲۱۱۰۰	۰	۳۲۹۰	۳۲۹۰	۰
زعفران	۰	۰	۰	۰	-۱۰۰	۰	۰	۰	۰۰۵/۰	۰۰۵/۰	۰
نخود	۰	۰	۰	۰	-۱۰۰	۰	۰	۰	۱۱۰	۱۱۰	۰
پسته	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰	۱۰	۰
عدس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ذرت	۸/۴۲	۱۰۳۴۶۰	۱۰۲۹۸۰	۴۸۰	-۷/۲۲	۷۳۴۶۵	۶۲۹۸۵	۹۴۸۰	۹۳۷۵۰	۹۲۱۵۰	۱۶۰۰
شکر	۰/۱۰۰	۱۷۲۵	۱۷۲۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کنجاله‌ها	۱۳۶/۷	۵۹۶۱۵	۵۹۵۱۵	۱۰۰	-۲/۱۷	۲۵۱۹۰	۲۴۳۲۰	۸۶۰	۳۰۴۳۰	۳۰۲۲۰	۲۱۰
خرما	-۰/۱۰۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۲۴۵۰۰	۲۴۵۰۰	۰	۰	۰	۰
چای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کشمش	۴/۱۲	۳۳۵	۳۳۵	۰	۰	۲۹۸	۲۹۸	۰	۰	۰	۰
گندم دامی	۰/۱۰۰	۱۰۷۰	۱۰۷۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تفاله چغندر	۰/۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
مجموع	۹/۲۷	۱۸۳۷۷۰	۱۸۳۱۸۰	۵۹۰	۴/۱۲	۱۴۳۶۵۳	۱۳۳۰۱۵	۱۰۶۳۸	۰۰۵/۱۲۷۷۸۰	۰۰۵/۱۲۵۹۴۰	۱۸۴۰

ارزش معاملات (هزار ریال)	شش ماهه نخست سال ۱۳۸۶				شش ماهه نخست سال ۱۳۸۵				شش ماهه نخست سال ۱۳۸۴		
	نرخ رشد کل	کل	نقد	نسیه	نرخ رشد کل	کل	نقد	نسیه	کل	نقد	نسیه
برنج	-۲/۷۹	۲۵۲۷۵۰	۲۵۲۷۵۰	۰	-۲/۴۲	۱۲۱۷۹۵۰	۱۲۱۷۹۵۰	۰	۲۱۰۹۸۰۰	۱۷۴۰۸۰۰	۳۶۹۰۰۰
جو	۵۶/۳۰	۴۰۴۷۵۰۵۵	۴۰۴۵۲۳۰۵	۲۳۷۵۰	۵/۵۰۶	۳۱۰۰۱۸۸۰	۳۱۰۰۱۸۸۰	۰	۵۱۱۱۸۷۰	۵۱۱۱۸۷۰	۰
زعفران	۰	۰	۰	۰	-۱۰۰	۰	۰	۰	۱۴۵۰۰	۱۴۵۰۰	۰
نخود	۰	۰	۰	۰	-۱۰۰	۰	۰	۰	۳۸۶۱۰۰	۳۸۶۱۰۰	۰
پسته	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عدس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ذرت	۳/۹۳	۲۴۲۸۲۰۳۷۵	۲۴۲۷۸۹۰۴۵	۱۰۴۱۳۳۰	-۵/۱۳	۱۲۶۱۱۳۴۹۰	۱۰۸۳۵۷۵۹۰	۱۷۷۵۵۹۰۰	۱۴۵۷۷۲۱۲۰	۱۴۳۰۵۴۱۲۰	۲۷۱۸۰۰۰
شکر	۱۰۰	۳۰۸۲۶۰۰	۳۰۸۲۶۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کنجاله‌ها	۵/۱۸۱	۱۸۴۷۹۹۶۵	۱۸۴۴۲۰۶۷۰	۳۲۹۲۵	-۸/۲۰	۶۵۶۲۶۸۶۵	۶۳۵۷۴۶۲۵	۲۰۵۲۲۴۰	۸۲۸۷۵۳۵۰	۸۲۵۳۵۴۵۰	۳۳۹۹۰۰
خرما	-۱۰۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۳۲۰۲۵۰۰۰	۳۲۰۲۵۰۰۰	۰	۰	۰	۰
چای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کشمش	۲/۷	۲۳۱۳۱۷۵	۲۳۱۳۱۷۵	۰	۱۰۰	۲۱۵۶۸۷۵	۰	۲۱۵۶۸۷۵	۰	۰	۰
گندم دامی	۱۰۰	۲۲۳۰۴۰۵	۲۲۳۰۴۰۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تفاله چغندر	۱۰۰	۲۰۲۹۰۰	۲۰۲۹۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
مجموع	۳۵/۸۷	۴۸۳۶۸۹۰۵	۴۸۳۱۰۵۵۳۰	۱۵۴۳۳۷۵	۳/۹	۲۵۸۱۴۲۰۶۰	۲۳۶۱۷۷۰۴۵	۲۱۹۶۵۰۱۵	۲۲۶۲۶۹۷۴۰	۲۲۲۸۴۲۸۴۰	۳۴۲۶۹۰۰

* مأخذ: گروه تحقیق و توسعه بورس کالای کشاورزی ایران

ارزش و حجم معاملات طی ماههای تیر و مرداد بوده است و بعد از ماههای مذکور ارزش و حجم معاملات در بورس کالای کشاورزی از یک روند کاهشی برخوردار بوده است.

رشد ۴۰ درصدی حجم معاملات در سال ۸۵

کل حجم و ارزش معاملات محصولات منتخب در تالار بورس کالای کشاورزی ایران در سال ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ در جدول (۲) نشان داده شده است. همانطوریکه مشخص است در سال ۱۳۸۵ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۸۴ کل حجم معاملات با نرخ رشدی در حدود ۳۸/۱۴ درصد و کل ارزش معاملات با نرخ رشدی در حدود ۵۵/۹۴ درصد افزایش یافته است. در حالیکه کل حجم معاملات قراردادهای نسیه نیز با نرخ کاهشی در حدود ۲۳/۴۹ درصد و ارزش معاملات نسیه نیز با نرخ کاهشی در حدود ۰/۹۶ درصد در سال ۱۳۸۵ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۸۴ کاهش یافته است. همچنین که در سال ۱۳۸۴ کل حجم معاملات بیش از ۲۱۴ هزار تن بوده است که در سال ۱۳۸۵ این مقدار به بیش از ۲۹۶ هزار تن رسیده است و کلیه محصولات به جز برنج، زعفران، نخود و پسته، مابقی محصولات از روند مثبتی برخوردار بودند.

هر سال بهتر از سال قبل

کل حجم و ارزش معاملات محصولات منتخب در تالار بورس کالای کشاورزی در شش ماهه اول سالهای ۱۳۸۴، ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ در جداول (۳) و (۴) نشان داده شده است. همانطوریکه مشخص شده است، کل حجم معاملات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۴ در تالار

بوده است. همانطوری که مشخص است نوسانات ارزش معاملات در تالار بورس کالای کشاورزی در سال ۱۳۸۴ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۸۵ در حدود ۳۸/۱۴ درصد و کل ارزش معاملات با نرخ رشدی در حدود ۵۵/۹۴ درصد افزایش یافته است. در حالیکه کل حجم معاملات قراردادهای نسیه نیز با نرخ کاهشی در حدود ۲۳/۴۹ درصد و ارزش معاملات نسیه نیز با نرخ کاهشی در حدود ۰/۹۶ درصد در سال ۱۳۸۵ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۸۴ کاهش یافته است. همچنین که در سال ۱۳۸۴ کل حجم معاملات بیش از ۲۱۴ هزار تن بوده است که در سال ۱۳۸۵ این مقدار به بیش از ۲۹۶ هزار تن رسیده است و کلیه محصولات به جز برنج، زعفران، نخود و پسته، مابقی محصولات از روند مثبتی برخوردار بودند.

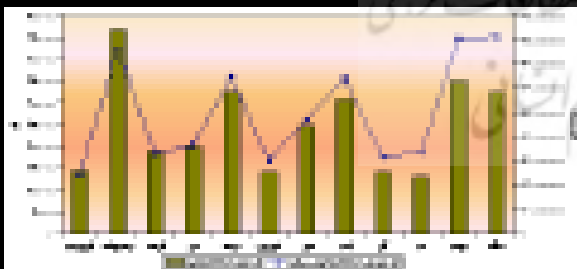
با این حال در سال ۱۳۸۴ شاهد روند متفاوتی بوده ایم. زیر روند ماهانه کل حجم معاملات و ارزش معاملات در سال ۱۳۸۴ در نمودار نشان داده شده است. ضریب تغییرات ارزش و حجم کل معاملات در سال ۱۳۸۴ به ترتیب ۸۳ و ۸۱ درصد بوده است که در مقایسه با مقادیر مشابه سال ۱۳۸۵ بیشتر بوده است و این در حالی است که در سال ۱۳۸۴ بیشترین

دانه‌ای با تعداد ۵۳۰۶ قرارداد نسیه معامله شده در حدود ۷۷/۸ درصد از کل تعداد قراردادهای نسیه معامله شده طی دوره مورد بررسی را به خود اختصاص داده است. گروه کنجاله‌ها نیز با ۶۱۹ قرارداد نسیه معامله شده در حدود ۹/۱ درصد و همچنین محصول کشمش با ۱۱۹ قرارداد نسیه معامله شده در حدود ۱۲/۱۴ درصد از کل تعداد قراردادهای نسیه معامله شده در تالار بورس کالای کشاورزی طی دوره مورد بررسی را به خود اختصاص داده اند (نمودار ۱-۳ و ۲-۳).

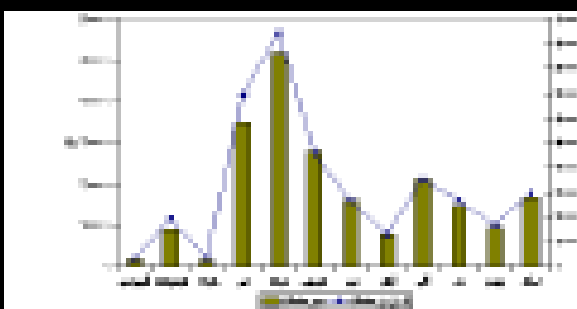
۵ میلیارد تومان برای هر ماه

روند ماهانه ارزش و حجم کل معاملات بورس کالای کشاورزی ایران در سال ۱۳۸۵ در نمودار (۴) نشان داده شده است. روند ماهانه ارزش و کل حجم معاملات از نوسانات زیادی در دوره مورد بررسی برخوردار بوده است به طوری که با نزدیک شدن به شروع فصل برداشت محصول، حجم و ارزش معاملات نیز افزایش یافته و به تدریج با دور شدن از فصل برداشت حجم و ارزش معاملات کاهش یافته است.

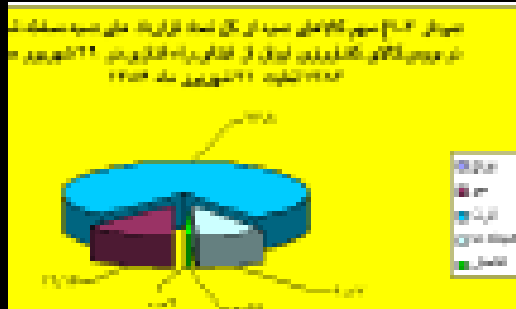
میانگین ماهانه حجم معاملات در طی مدت مورد بررسی در حدود ۲۴۷۰۶ تن با ضریب تغییراتی در حدود ۴۲/۷ درصد محاسبه شده است که بیشترین حجم معاملات طی دوره مورد بررسی به ترتیب در ماههای اردیبهشت، مرداد، بهمن و اسفند در تالار بورس کالا مشاهده شده که به ترتیب در حدود ۳۲/۴، ۳۴/۸، ۴۶/۹ و ۳۲/۲ هزار تن بوده است. همچنین میانگین ماهانه ارزش معاملات بورس کالای کشاورزی ایران در سال ۱۳۸۵ در حدود ۵۰ میلیارد ریال بوده است که از ضریب تغییراتی در حدود ۴۲/۱ درصد برخوردار

جدول ۴) مقایسه ارزش معاملات کالاهای عمده مورد معامله در بورس کالای کشاورزی ایران در شش ماهه نخست سالهای ۱۳۸۴، ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶

نمودار ۵) سهم قراردادهای نقد و نسیه از کل تعداد قراردادهای شش ماهه اول سال ۱۳۸۴

نمودار ۳-۲) سهم کالاهای نسیه از کل تعداد قراردادهای نسیه معامله شده

یافته است.

همچنین در مقایسه حجم کل معاملات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۸۵ لازم به ذکر است که حجم معاملات از ۱۴۳/۶ هزار تن با نرخ رشد افزایشی در حدود ۲۷/۹ درصد به ۱۸۳/۷ هزار تن افزایش یافته و در همین مدت ارزش کل معاملات نیز با نرخ رشد افزایشی در حدود ۸۷/۳ درصد از ۲۵۸/۱ میلیارد ریال به ۴۸۲/۶ میلیارد ریال افزایش یافته است.

ذکر این نکته ضروری است که افزایش حجم و ارزش معاملات در شش ماهه نخست سال ۱۳۸۶ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل مربوط به افزایش حجم و ارزش معاملات نهاده های دامی مانند ذرت دانسه ای، کنجاله ها و جو دامی است. همچنین حجم کل معاملات قراردادهای نسبی در شش ماهه اول سال ۱۳۸۵ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نرخ رشدی معادل ۴۷۸ درصد برخوردار بوده و این در حالی است که ارزش کل معاملات نسبی نیز با نرخ رشد افزایشی در حدود ۵۴۱ درصد افزایش یافته است.

همچنین در مقایسه حجم کل معاملات قراردادهای نسبی شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، حجم معاملات با نرخ کاهشی معادل ۹۴/۴ درصد کاهش یافته و ارزش کل معاملات نسبی نیز در این زمان همانند حجم کل معاملات با نرخ کاهشی معادل ۹۲/۹ درصد کاهش یافته است.

بود که از این مقدار، حجم معاملات نقدی با رقمی معادل ۱۸۳/۲ هزار تن، سهمی معادل ۹۹/۷ درصد از کل حجم معاملات را در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ به خود اختصاص داده و همچنین حجم معاملات نسبی با رقمی معادل ۵۹۰ تن، سهمی معادل ۰/۳ درصد را به خود اختصاص داده است.

همچنین از نظر ارزشی نیز، کل ارزش معاملات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ معادل ۴۸۳/۶ میلیارد ریال بوده که سهم معاملات نقد از کل ارزش معاملات معادل ۹۹/۷ درصد بوده و همچنین سهم معاملات نسبی از کل ارزش معاملات طی شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ معادل ۰/۳ درصد است. همچنین سهم قراردادهای نقد و نسبی از کل قراردادهای معامله شده در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ در نمودار شماره ۷ نشان داده شده است.

در ادامه باید گفت که در شش ماهه اول سال ۱۳۸۵ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۸۴ کل حجم معاملات با نرخ رشدی در حدود ۳۸ درصد افزایش داشته است به طوریکه

از ۲۱۴/۶ هزار تن در سال ۱۳۸۴ به ۲۹۶/۵ هزار تن در سال ۱۳۸۵ افزایش داشته و همچنین از نظر ارزشی نیز لازم به ذکر است که ارزش کل معاملات در مدت مشابه از ۳۸۶/۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۴ با نرخ رشدی در حدود ۵۶ درصد به رقمی در حدود ۶۰۲/۷ میلیارد ریال افزایش

بورس کالای کشاورزی معادل ۱۲۷/۷ هزار تن بوده که از این مقدار، حجم معاملات نقدی با رقمی معادل ۱۲۵/۹ هزار تن، سهمی معادل ۹۸/۶ درصد از کل حجم معاملات را در شش ماهه اول سال ۱۳۸۴ به خود اختصاص داده و همچنین حجم معاملات نسبی با رقمی معادل ۱۸۴۰ تن، سهمی معادل ۱/۴ درصد را به خود اختصاص داده است.

همچنین از نظر ارزشی نیز که کل ارزش معاملات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۴ معادل ۲۳۶/۳۲ میلیارد ریال بوده که سهم معاملات نقد از کل ارزش معاملات معادل ۹۸/۵ درصد بوده و همچنین سهم معاملات نسبی از کل ارزش معاملات طی شش ماهه اول سال ۱۳۸۴ معادل ۱/۵ درصد می باشد.

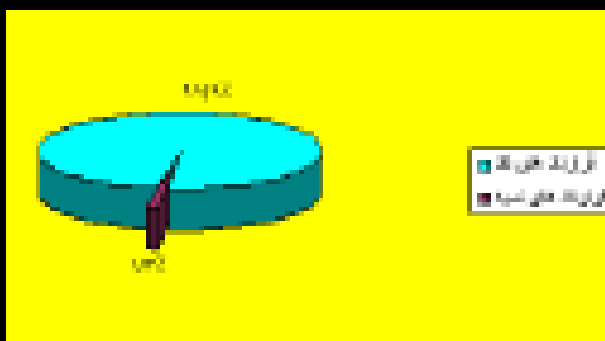
همچنین سهم قراردادهای نقد و نسبی از کل قراردادهای معامله شده در شش ماهه اول سال ۱۳۸۴ در نمودار شماره ۵ نشان داده شده است.

شایان ذکر است که حجم معاملات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۵ در تالار بورس کالای کشاورزی معادل ۱۴۳/۶ هزار تن بود که از این مقدار، حجم معاملات نقدی با رقمی معادل ۱۳۳ هزار تن، سهمی معادل ۹۲/۶ درصد از کل حجم معاملات را در شش ماهه اول سال ۱۳۸۵ به خود اختصاص داده و همچنین حجم معاملات نسبی با رقمی معادل ۱۰۶۳۸ تن، سهمی معادل ۷/۴ درصد را به خود اختصاص داده است.

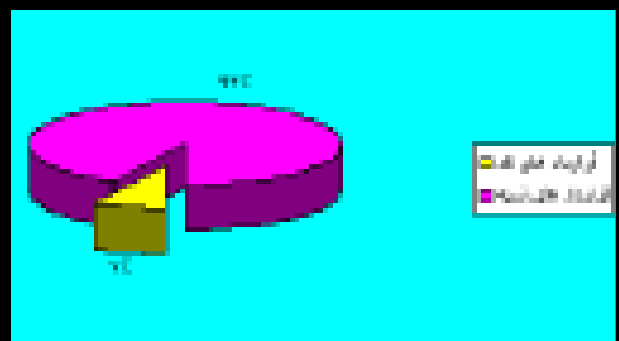
همچنین از نظر ارزشی نیز که کل ارزش معاملات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۵ معادل ۲۵۸/۱ میلیارد ریال بوده که سهم معاملات نقد از کل ارزش معاملات معادل ۹۱/۵ درصد بوده و همچنین سهم معاملات نسبی از کل ارزش معاملات طی شش ماهه اول سال ۱۳۸۵ معادل ۸/۵ درصد بود.

همچنین سهم قراردادهای نقد و نسبی از کل قراردادهای معامله شده در شش ماهه اول سال ۱۳۸۵ در نمودار شماره ۶ نشان داده شده است.

در خصوص شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ لازم به ذکر است که کل حجم معاملات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ در تالار بورس کالای کشاورزی معادل ۱۸۳/۸ هزار تن

نمودار (۷) سهم قراردادهای نقد و نسبی از کل تعداد قراردادهای شش ماهه اول سال ۱۳۸۶

نمودار (۶) سهم قراردادهای نقد و نسبی از کل تعداد قراردادهای شش ماهه اول سال ۱۳۸۵